

De rechtspositie van den Burgemeester.

De ambtenarenwet verplicht de publiekrechtelijke lichamen den materieelen rechtstoestand van allen, die ambtenaar in den zin der wet zijn, te regelen, voor zooveel deze niet anderszins gereglementeerd is.

De plicht tot regelen is verdeeld over het Rijk en de met autonomie bekleede openbare lichamen. Aangezien de ambtenarenwet slechts kent ambtenaren door of vanwege het Rijk, de provincie, de gemeente of het waterschap aangesteld, heeft elk dezer rechtsgemeenschappen de taak voor het naar bovenstaande verdeling onder haar ressorteerende personeel, ten aanzien van de onderwerpen, in art. 125, lid 1, der ambtenarenwet opgesomd, voorschriften in het leven te roepen.

Art. 1 der ambtenarenwet stempelt voor de toepassing van die wet den burgemeester tot ambtenaar; art. 2 maakt voor hem geen uitzondering.

De burgemeester behoort tot de ambtenaren door het Rijk aangesteld, zoodat zijn rechtspositie voor zooveel nog noodig, bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur moet worden geregeld. De Kroon heeft zich van haar taak gekweten. Het K. B. van 18 November 1932 (*Stbl.* no. 540), brengt „enkele voorzieningen omtrent de rechtspositie van de burgemeesters”.

Van Urk ¹⁾ is van oordeel, dat aan dit besluit geen behoefte bestond.

Die meening onderschrijven wij niet.

Hoewel wij verscheidene der door Van Urk geopperde bedenkingen deelen, gaat ons het standpunt, dat het besluit overbodig is, te ver.

Op den burgemeester zou, ware geen nadere voorziening getroffen, het Algemeen Rijksambtenarenreglement ²⁾ (K. B. 12 Juni 1931, *Stbl.* no. 248) toepasselijk zijn, daar hij ambtenaar is in den zin van art. 1 van dit reglement. Het voorbehoud van art. 3, lid 1, A.R.A.R., dat de bepalingen van het reglement slechts van toepassing verklaart, voor zoover niet bij of krachtens een wet anders is of wordt bepaald, stelt voor den burgemeester wel verschillende voorschriften ter zijde, maar omlijnt niet duidelijk den omvang der reserve.

Het achterwege laten van een speciale regeling zou tot gevolg hebben, — en dit bezwaar is waarschijnlijk van meer gewicht — dat de burgemeester zou zijn onderworpen aan talrijke bepalingen, welke niet met zijn positie strooken.

Met het vorenstaande willen wij niet zeggen, dat de regeling der rechtspositie onze onverdeelde instemming heeft.

Art. 1 van het Koninklijk besluit geeft aan, welke artikelen van het A.R.A.R. voor den burgemeester gelden en sluit de werking van de niet genoemde artikelen expressis verbis uit.

Deze methode komt ons niet juist voor.

De burgemeester is geen rijksambtenaar; beter was het daarom o. i. geweest zijn rechtstoestand niet aan dien der rijksambtenaren te verbinden.

Intrekking, wijziging of aanvulling van de toepasselijk verklaarde artikelen brengt nu automatisch verandering in de rechtspositie van den burgemeester.

Een *zelfstandige* regeling van die onderdeelen van den rechtstoestand, waarvoor thans naar het A. R. wordt verwezen, in den algemeenen maatregel van bestuur, had, dunkt ons, de voorkeur verdiend.

Te meer was daarvoor reden geweest, omdat hoofdstuk XI (Georganiseerd overleg) van het A.R.A.R. — terecht — niet van toepassing is.

Men krijgt nu, wellicht ongewild, de figuur, dat de centrale (rijks)-commissie voor georganiseerd overleg ook over de belangen van de burgemeesters oordeelt.

Dat deze toestand onbevredigend is, behoeft niet nader te worden uiteengezet ³⁾.

Het trekt de aandacht, dat nagelaten is in den algemeenen maatregel van bestuur bepalingen op te nemen omtrent de wijze, waarop aan vereenigingen van ambtenaren gelegenheid wordt gegeven ten aanzien van de dezen betreffende algemeen verbindende voorschriften haar gevoelen te doen kennen (art. 125, eerste lid. sub *k*, ambtenarenwet). Het zal niet de bedoeling zijn den burgemeesters die gelegenheid te onthouden. Dit zou ook niet in overeenstemming met de ambtenarenwet zijn, die voor de burgemeesters ook in dit opzicht geen uitzondering maakt.

Meer waarschijnlijk is het, dat men nog zoekt naar den vorm, welke voor dit „overleg” het meest aangewezen moet worden geacht.

Ook al zullen de vereenigingen niet, althans niet krachtens de bij algemeenen maatregel van bestuur te treffen regeling, geraadpleegd kunnen worden over de bezoldiging ⁴⁾, de overige onderwerpen zijn belangrijk genoeg om een spoedige totstandkoming van het instituut te wenschen.

²⁾ Het K.B. van 22 Mei 1933, *Stbl.* no. 294, levert hiervan reeds het bewijs.

⁴⁾ De Minister van Justitie huldigt in zijn circulaire van 9 December 1931 de opvatting, dat aan Gedeputeerde Staten uitsluitend is voorbehouden de regeling van het bedrag der wedde en de periodieke opklimmingen.

¹⁾ Mr. H. J. van, Urk „Magistraat of Ambtenaar?”

Eenige beschouwingen over de rechtspositie van den Nederlandschen burgemeester. (N. Samsom N. V. Alphen aan den Rijn. 1933).

³⁾ Korthedshalve spreken wij in het vervolg van A.R.A.R.

Enkele richtlijnen omtrent deze voorziening veroorloven wij ons te geven.

Men volsta niet met uitsluitend schriftelijk „hooren” en neme het K. B. van 21 April 1933 (*Stbl.* no. 216), tot voorbeeld.

Indien men er toe kon komen de facultatieve bepaling van art. 5 van dat besluit in een imperatief voorschrift te veranderen, zou een behoorlijke raadpleging nog meer worden bevorderd.

Men denke er ook aan voor de vertegenwoordiging der organisatie geen eischen te stellen, die het representatief karakter der vertegenwoordiging aantasten ⁵⁾.

Aan dit karakter zal, meenen wij, geen afbreuk worden gedaan, als men in de eerste plaats rekening houdt met de vereenigingen, welke een bepaald aantal burgemeesters onder hun leden tellen.

Te vergeefs zoekt men in den algemeenen maatregel naar de administratieve instanties, welke ingevolge art. 125, eerste lid, sub *j*, der ambtenarenwet mogelijk kunnen worden gemaakt.

Deze leemte, zoo hiervan mag worden gesproken, levert geen ernstig bezwaar op.

De burgemeester zal, voor zooveel hem den weg niet versperd is, den ambtenarenrechter weten te vinden!

Disciplinaire straffen zijn evenmin in het Koninklijk besluit opgenomen (art. 125, eerste lid, sub *c*).

Uitdrukkelijk wordt zelfs gestipuleerd, dat deze den burgemeester niet zullen worden opgelegd (art. 10).

Een grief kan den ontwerper hiervan niet worden gemaakt.

Integendeel, onjuist zou het o.i. zijn geweest, indien anders was gehandeld.

Disciplinaire straffen hebben immers geen zin, als, gelijk in casu, elk hiërarchiek verband ontbreekt.

In de omstandigheid, dat men voor den burgemeester niet een volkomen zelfstandige regeling heeft ontworpen ⁶⁾, vindt men de verklaring voor het feit, dat de algemeene maatregel bepalingen inhoudt, door verwijzing naar het A.R.A.R. welke kwalijk met de bijzondere positie van den burgemeester vereenigbaar zijn.

Van Urk noemt er eenige.

Zoo moet de burgemeester ontvangen de schriftelijk vastgestelde en voor hem geldende regelingen, die hij bij de vervulling van zijn *dienst* heeft

na te leven; de verplichting tot zekerheidsstelling zal hem niet kunnen worden opgelegd; nadere algemeene voorschriften ter uitwerking of aanvulling van de bepalingen van het besluit, voor het *dienstvak* van den burgemeester vereischt, kunnen worden vastgesteld (art. 1 K. B. junctis artt. 12, 72 en 132 A.R.A.R.)

Deze artikelen maken, wij geven het Van Urk gaarne toe, een vreemden indruk. Ze vestigen niet de overtuiging, dat de ontwerper zich steeds het eigenaardig karakter van het burgemeestersambt is bewust geweest.

De rechtspositie van den burgemeester wordt, zien wij goed, beheerscht door drieërlei soort van voorschriften.

1. De voorschriften, welke een afhankelijk bestaan leiden, wier inhoud door het A.R.A.R. wordt bepaald (art. 1).

2. De artikelen, die hoewel ook aan het A.R.A.R. ontleend, niet woordelijk toepasselijk konden worden verklaard en meer in overeenstemming met de gemeentewet en des burgemeesters positie zijn geredigeerd (art. 3, 6, 7, 8 en 9; vgl. artt. 29, lid 2, 64, 71, lid 1 77, lid 1 en 93 A.R.A.R.).

3. De bepalingen, welke een geheel zelfstandig karakter hebben (art. 2, 4, 5 en 10).

Wij kunnen niet elk van de onderdeelen dezer groepen onder de loupe nemen. Daarom nog slechts enkele beknopte opmerkingen.

In ieder der bovengenoemde categorieën zijn voorschriften aan te wijzen, wier rechtsgeldigheid moet worden betwijfeld.

Verdwaagt de inhoud van art. 1, lid 2 en van art. 2 zich met art. 85 der gemeentewet?

Bij de wijziging der gemeentewet, welke is geworden de wet van 31 Januari 1931 (*Stbl.* no. 41), heeft de Regeering verklaard, dat de burgemeester tijdens ziekte of afwezigheid de volle wedde blijft behouden ⁷⁾.

Met deze zienswijze is in strijd de toepasselijk-verklaring van de artt. 17 en 20 A.R.A.R. op den burgemeester, die bevoegd is militairen dienst te verrichten (art. 1, lid 2. K. B.).

Met dit gevoelen strookt evenmin de in art. 2, lid 1, K. B. aan den Minister van Binnenlandsche Zaken toegekende bevoegdheid te bepalen, dat gedurende de in dat artikel bedoelde afwezigheid of gedurende een gedeelte daarvan de bezoldiging geheel of ten deele niet door den burgemeester zal worden genoten.

De vraag, of omtrent de schorsing naast de regeling in de gemeentewet bepalingen bij algemeenen maatregel van bestuur toelaatbaar zijn, zou bij art. 8. kunnen worden opgeworpen ⁸⁾.

⁵⁾ Cf. K. B. 6 Mei 1933, no. 79, waarbij werd goedgekeurd het besluit van Ged. Staten van Overijssel tot wijziging van de verordening, regelende het overleg met organisaties van personeel in dienst der gemeente Enschede (*Weekblad Ned. bond van gem. ambtenaren* no. 1661).

⁶⁾ Art. 3, lid 2, A.R.A.R. bood hiervoor de gelegenheid.

⁷⁾ Vgl. Kooiman, *Parlementaire geschiedenis herziening gemeentewet*, blz. 194.

⁸⁾ Vgl. Van Urk, t. a. p. blz. 10 en 11.

Bepalingen, wier nut of noodzakelijkheid aan gerechten twijfel onderhevig is, zijn in elke groep waar te nemen.

Welke waarde heeft b.v. de verklaring, dat de toekenning van pensioen geschiedt overeenkomstig de regelen, daarvoor gesteld? (art. 1, lid 1, juncto art. 101 A.R.A.R.).

Vreemd doet aan het verbod vergoedingen, belooningen, giften of beloften van derden te vorderen, te verzoeken of aan te nemen en het verbod, onvoorwaardelijk en ten strengste, steekpenningen te accepteeren.

Niet hierom, omdat deze laakbare handelingen den burgemeester zouden geoorloofd zijn, maar omdat, zooals Van Urk ⁹⁾ terecht opmerkt, de burgemeester, die zich hieraan schuldig maakt ook zonder dit artikel „aan den dijk” kan worden gezet, wyl hij handelde in strijd met den door hem afgelegden eed.

Bij de bedenkingen, welke tegen de regeling kunnen worden ingebracht, vergete men niet, dat de Kroon uitvoering moest geven, ook voor den burgemeester, aan het in art. 125 der ambtenarenwet bepaalde.

Dat op verzuim geen sanctie is gesteld, gaf de Kroon geen vrijbrief de uitvoering achterwege te laten, gelijk Van Urk ¹⁰⁾ zou hebben gewild.

Men moge het wenschelijk achten, dat de grondslagen voor de rechtspositie van den burgemeester in de gemeentewet worden opgenomen, zoo lang dit niet is gebeurd, zal men er in moeten berusten, dat de Kroon in het ontbrekende voorziet. Art. 125, lid 1, laat o.i. geen ruimte voor een andere oplossing.

Met nadruk mag men echter vragen, dat die voorziening in geen enkel opzicht het karakter van het burgemeestersambt geweld aandoet.

Tot onze spijt kunnen wij niet beweren, het is boven gebleken, dat de thans getroffen regeling geheel aan dien eisch beantwoordt.

⁹⁾ Vgl. Van Urk, t. a. p. blz. 23.

¹⁰⁾ Vgl. Van Urk, t. a. p. blz. 8.

(Uit de „Gemeente Stem”).

Financieele moeilijkheden der gemeenten.

Onder dagteekening van 10 Juli l.l. hebben wij onderstaand schrijven gericht aan Hunne Excellenties den Minister van Binnenlandsche Zaken, den Minister van Financiën en den Minister van Sociale Zaken.

Onder dagteekening van 12 September 1932 hebben wij, voorafgegaan en gevolgd door besprekingen met de Regeering, ons met een uitvoerig adres over bovenvermeld onderwerp gericht tot den toenmaligen Minister van Staat, Minister van

Binnenlandsche Zaken en den Minister van Financiën, van welk adres wij ons veroorloofd hebben Uwe Excellenties terstond na Haar optreden een afschrift aan te bieden, daarbij tevens de verstrekking van aanvullende, recente gegevens in uitzicht stellende. In dat adres poogden wij, onder toelichting ook van vele cijfers, te schetsen, hoe de gemeente-financiën door twee voornaamste oorzaken onder de tegenwoordige crisis zijn ontwricht, n.l. in de eerste plaats door belangrijke vermindering van inkomsten, vooral die voortspruitende uit belastingen, maar in de tweede en gewichtigste plaats door de ontstellende toeneming van uitgaven, waarbij dan de voornaamste factor vormen de uitgaven voor armenzorg, steunverleening en werkverschaffing. Wij toonden in het adres aan, in welk een geringe mate onder de toen en thans nog geldende regeling op dit stuk de gemeenten in die uitgaven uit 's Rijks kas tegemoetkoming ontvingen en welke bezwaren de toegepaste methode, waarbij geen algemeene, van te voren vastgestelde, regelen worden gevolgd, voor de gemeenten heeft. ¹⁾

Ons adres eindigde met het door argumenten gestaafde verzoek, of de Regeering wilde overwegen deze crisislasten der gemeenten voor een aanmerkelijk deel ten laste te brengen van 's Rijks kas.

Er zijn sedert dit adres 10 maanden verlopen en de bestaande, door ons bestreden, regeling is niet gewijzigd. ²⁾

Wel zijn gewijzigd de omstandigheden, die tot ons verzoek drongen. Gewijzigd, dit behoeft geen toelichting, in ongunstigen zin.

Men kan zich van den algemeenen financieelen toestand, gelijk zich deze in een periode van slechts enkele jaren ontwikkeld heeft, een beeld vormen door zich in een grafiek voor oogen te stellen de door de gemeenten geheven opcenten op de gemeente-fondsbelasting over de belasting jaren 1931—1932 ³⁾, 1932—1933 en 1933—1934—

Tot het verkrijgen van een inzicht in de vraag, welke aantallen opcenten in alle gemeenten worden

¹⁾ En wat de praktijk van het thans gevolgde bijdragestelsel betreft, hebben wij laatstelijk onder dagteekening van 12 Juni 1933 aan Zijne Excellentie den Minister van Sociale Zaken een brief gericht, waarvan voor Hunne Excellenties den Minister van Binnenlandsche Zaken en den Minister van Financiën een afschrift hierbij gaat. (Zie W. G. B. van 16 Juni l. l. onder no. 2.)

²⁾ Intusschen moge hier niet onvermeld blijven, dat de vorige Regeering van de noodzakelijkheid eener voorziening volstrekt overtuigd was. Bekend is dat, na aankondiging daarvan in het najaar van 1932, een ontwerp-regeling tot steunverleening aan de gemeenten in de kosten van armen- en werkloosheidszorg kort vóór Haar aftreden gereed lag.

³⁾ Hierbij zij aangestipt, dat in het jaar 1931 de nieuwe wet op de financieele verhouding tusschen het Rijk en de Gemeenten in werking trad.

geheven (provinciegewijze en gerangschikt in verschillende categorieën van gemeenten naar het inwonertal), hebben wij mog enkele overzichten samengesteld, welke aan dit schrijven als bijlagen A en B zijn toegevoegd.

Nadere bestudeering van de gegeven overzichten geeft te zien in welke mate het aantal opcenten is moeten worden opgevoerd en hoezeer het aantal gemeenten dat reeds 80 of 100 (het aan bepaalde voorwaarden gebonden, uitzonderlijke wettelijke maximum) opcenten moet heffen is toegenomen.

Wij stippen te dezer zake nog het volgende aan. Terwijl voor 1931/1932 ruim 50% van de gemeenten 40 en meer opcenten op de gemeentefondsbelasting moesten heffen, is voor 1932/1933 dit percentage 70 en voor 1933/1934 82% (ruim 50% der gemeenten hief in 1932/1933 60 en meer opcenten; in 1933/1934 is dit percentage ruim 70%).

In de plaats van de getallen van 210 en 29 gemeenten, die in 1931/1932 onderscheidenlijk 80 tot 99 en 100 opcenten moesten heffen, treden in 1932/1933 de getallen van 331 en 107 gemeenten en in 1933/1934 de getallen 386 en 267.

Ten aanzien van de gemeenten, die 80 tot 99 opcenten moesten heffen, valt nog het volgende op te merken:

in 1931/1932 kwamen er onder die 210 gemeenten 170 voor met minder dan 10.000 inwoners, een jaar later onder de 331 gemeenten 275 met minder dan 10.000 inwoners (waarvan 203 met minder dan 5000 inwoners), terwijl in 1933/1934 onder de 386 gemeenten er 330 met minder dan 10.000 inwoners (waarvan 269 met minder dan 5000 inwoners) voorkwamen.

Van de 29 gemeenten, die reeds in 1931/1932 100 opcenten moesten heffen waren er 20 met minder dan 10.000 inwoners, een jaar later van de 107, 84 met minder dan 10.000 inwoners en van de 267 gemeenten, die in 1933/1934 100 opcenten moesten heffen, waren er 220 met minder dan 10.000 inwoners.

Het aantal gemeenten onder 10.000 inwoners, dat 80 en meer opcenten moest heffen, beliep in 1931/1932 190, in 1932/1933 359 (d. i. een derde gedeelte der gemeenten des lands) en in 1933/1934 551 (d. i. meer dan de helft van de gemeenten des lands).

Ten einde het beeld van den financieelen toestand der gemeenten verder te completeeren is mede noodig zich voor oogen te stellen de toeneming van de lasten voor armenzorg en werkloosheid. Voor een groot aantal gemeenten (in groepen naar het aantal inwoners) hebben wij die cijfers verwerkt in de hierachter volgende bijlage C ¹⁾. De beteekenis van de toeneming sedert 1928 is uitgedrukt in percenten, terwijl tevens is aan-

gegeven, welk aantal opcenten op de gemeentefondsbelasting noodig zou zijn alleen om daaruit deze lasten te kunnen bestrijden.

Het overzicht doet dan zien hoe er, vooral in de kleine gemeenten, welhaast geen enkele is, waar de uitgaven voor armenzorg en werkloosheid sedert 1928 niet althans zijn verdubbeld, maar het doet tevens zien hoe talrijk de gemeenten zijn waar die uitgaven over 1933 het drie-voudige, het vijf-voudige, en, om hier (de bijlage zelve bevat nog verdergaande bedragen) van niet meer te spreken, het tien-voudige van het voor 1928 benodigde bedrag beloopt. Het doet zien de beperkte beteekenis van de opbrengst uit de heffing van opcenten op de fondsbelasting, wanneer men die opbrengst vergelijkt met de zoo uitermate gestegen uitgaven voor armenzorg en werkloosheid. Het doet zien, dat een heffing van 200, 300, 500 en meer opcenten ²⁾ in zeer vele gevallen volstrekt ontoereikend zou zijn om alleen aan deze uitgaven het hoofd te bieden, uitgaven toch, welke — wij wezen er op — niet door die gemeenten vrijelijk zijn bepaald, maar welker onvermijdelijkheid ook de kleinste gemeenten hebben moeten ondervinden. Nog zij opgemerkt, dat de gegeven cijfers willekeurig gekozen gemeenten betreffen; er zijn onderscheidene gemeenten te noemen, waar de toestand aanmerkelijk ongunstiger is.

Overigens valt te bedenken dat, wat 1933 betreft, geen andere cijfers konden worden vermeld dan die, ontleend aan de begroting, geraamde cijfers derhalve, welke in vele gevallen aanmerkelijk zullen worden overschreden. Een nog dezer dagen hiernaar ingesteld onderzoek heeft uitgewezen, dat b. v. Almelo — waar blijkens het overzicht de procentuele toeneming reeds 316 bedraagt — het aanvankelijk geraamde nadeelig saldo voor armenzorg en werkloosheid van f 676.627 nog heeft moeten verhoogen met f 58.050; Geleen, een gemeente van ruim 13.000 inwoners — voor welke de procentuele toeneming reeds 351 bedraagt — heeft het geraamde bedrag van f 48.275 met niet minder dan f 35.000 moeten verdubbelen en komt van f 296.218 op f 600.218. Naast de verder te onzer beschikking staande gegevens genoeg om de veronderstelling te wettigen, dat de cijfers, gelijk deze straks uit de rekeningen der gemeenten over 1933 zullen blijken, aanmerkelijk ongunstiger zijn dan het overzicht, hetwelk wij samenstelden, kan aantonen.

Geeft men zich nu van het vorenstaande reken-schap — uitbreiding en opvoering van de belastingen derhalve met nochtans verminderde opbrengst eenerzijds, belangrijke toeneming van de uitgaven op het breede terrein der armenzorg anderzijds — dan kan men niet voorbijgaan aan

¹⁾ In verband met den omvang is de bijlage C hier niet afgedrukt.

²⁾ Het wettelijk maximum is 100.

de vraag in hoever de financiële toestand ware te verbeteren door de uitgaven op andere gebieden in te perken.

Ons deze vraag evenzeer stellende, verstaan wij dat in dezen tijd elke uitgave, hoe gering ook, hoe nuttig wellicht, opnieuw zal moeten worden getoetst aan haar houdbaarheid voor *dezen tijd*. Maar wij weten ook, dat tot schade van het algemeen, men al te licht geneigd is zich overtuigd te houden, dat zulke toetsing in de gemeenten des lands niet plaats heeft. Een generaliseerend oordeel in deze zaken nu is geenszins billijk tegenover de talrijke gemeentebesturen, bij wie zulke toetsing reeds geruimen tijd of van lieverlede inderdaad, ook wel in alle scherpte, plaats heeft, doch niettemin geen uitkomst biedt, daar zij worstelen tegen een stroom van crisis-uitgaven, tegen welks voortgang zij niets vermogen. Dit nader met cijfers aan te toonen zou, zelfs voor een zeer beperkt aantal gemeenten, zoo omvangrijke becijferingen vereischen, dat het niet mogelijk is zulks te doen binnen het kader van dit adres. Wij hebben daarom getracht op andere wijze althans in enkele opzichten een nauwkeuriger inzicht te verkrijgen in den financiële toestand van een aantal gemeenten en hebben daarvoor die gekozen, welke thans als noodlijdend bekend zijn. Enkele mededeelingen uit dit onderzoek mogen hier volgen.

In de eerste plaats blijkt dan, dat van ruim 100 noodlijdende gemeenten niet minder dan 84 een inwonertal hebben dat beneden de 10.000 blijft, terwijl 54 van die gemeenten minder dan 5000 inwoners hebben. Bezieet men nu het budget van zulke gemeenten nader, dan blijkt o. a. dat bij een totaal bedrag aan gemeentelijke uitgaven van b. v. rond f 85.000 de uitgaven voor armenzorg en werkloosheid alleen reeds rond f 18.000 bedragen, in een ander geval bij f 55.000 in totaal ruim f 10.000 voor evengenoemd doel.

Elders treft men verhoudingen aan als volgt:

f 80.000	:	f 24.000
„ 194.000	:	„ 33.000
„ 130.000	:	„ 33.000
„ 223.000	:	„ 57.000
„ 108.000	:	„ 25.000
„ 130.000	:	„ 36.000
„ 331.000	:	„ 46.000
„ 310.000	:	„ 68.000
„ 218.000	:	„ 47.000
„ 124.000	:	„ 30.000
„ 292.000	:	„ 106.000
„ 455.000	:	„ 71.000

Wij gewaagden van een generaliseerend oordeel. Daartoe behoort o. a. ook de opvatting dat de gemeenten te hooge salarissen aan haar personeel uitkeeren en dat zij in herziening daarvan redres

zouden kunnen vinden.

Het ligt niet in het bestek van dit schrijven het salarismvraagstuk aan te snijden of de salarispolitiek van de gemeenten in nadere beschouwing te nemen. Wij mogen er echter op wijzen, dat b. v. in de hiervoren bedoelde gemeente van nog geen 2000 inwoners, waar de kosten voor armenzorg en werkloosheid rond f 18.000 zullen vorderen, aan salarissen in totaal wordt uitgekeerd nog geen f 3000.

Hiermede willen wij niet een oordeel uitspreken over de vraag, of in deze bepaalde gemeente en in zeer vele andere gemeenten, waar naar onze berekening de uitgaven voor salarissen van het personeel, welks bezoldiging zij zelfstandig regelen, beneden de 5% van de totaal uitgaven blijven, de salarissen niet kunnen worden verlaagd, maar wij vermelden deze feiten, waarvan men zich in het algemeen kennelijk geen of onvoldoende rekenschap geeft, tegenover de stelling als zou een salarisverlaging de oplossing geven voor de groote moeilijkheden, waarvoor zoovele gemeenten zijn geplaatst. Zelfs indien men in vele dier gemeenten er toe kon overgaan de geheele salarispost te schrappen zou de aldus verkregen besparing volstrekt onvoldoende zijn om een beteekenende verbetering te brengen in den algemeenen financiële toestand.

Dit spreekt nog te duidelijker wanneer men achter de zoeven voor enkele gemeenten vermelde uitgavencijfers voor armenzorg en werkloosheid plaatst de bedragen in die gemeenten benodigd voor salarissen van het personeel, welks bezoldiging zij zelfstandig regelen.

Men krijgt dan het volgende:

f 24.000	:	f 443
„ 33.000	:	„ 9.450
„ 33.000	:	„ 8.600
„ 57.000	:	„ 8.446
„ 25.000	:	„ 6.502
„ 36.000	:	„ 4.950
„ 46.000	:	„ 8.010
„ 68.000	:	„ 7.125
„ 47.000	:	„ 5.272
„ 30.000	:	„ 6.185
„ 106.000	:	„ 16.000
„ 71.000	:	„ 28.000

Dit nu kan en mag worden vastgesteld zonder voorbij te zien, dat evenbedoelde verhoudingen niet of geenszins in dezelfde mate voor alle gemeenten gelden.

En overigens blijven wij, zooals reeds hierboven werd opgemerkt, voorop stellen dat ook voor gemeenten de krachtige eisch geldt hare uitgavenpolitiek te doen beheerschen door de onverbiddelijkheid van het tijdsgewricht.

Voor zoover deze eischen niet of nog niet vol-

doende worden in acht genomen, zullen ongetwijfeld de feiten daartoe dwingen.

Naarmate de moeilijkheden toenemen openbaren zich duidelijker de teekenen die getuigen van den ernstigen toelag om in bezuiniging verder te gaan en zoo eenigszins mogelijk de zelfbeschikking over het gemeentelijk bestuur te behouden; de waarde van den hierin gelegen prikkel kan men moeilijk te hoog aanslaan.

Wij mogen, na in het vorenstaande te hebben geschetst tot welk beeld de toestand van de gemeentefinanciën zich gedurende de huidige crisisperiode heeft gevormd, niet nalaten stil te staan bij de vraag, hoe bij het uitblijven van eenige voorziening van Rijkswegen, de naaste ontwikkeling zal zijn.

De door ons, ook in de bijlagen, gegeven overzichten toonen aan, dat de heffingspercentages op de fondsbelasting zich in sterk stijgende lijn bewegen; zij zullen zich in de gegeven omstandigheden, ondanks toegepaste en nog toe te passen inperking van uitgaven, ook verder blijven bewegen, en dit in een zeer snel tempo, naar het maximum van 100. Men kan zich den ernst van dezen toestand niet genoeg inscherpen. Want wel kan men het aantal te heffen opcenten op de fondsbelasting bij de wet aan een maximum binden, maar voor de gemeenten kan dit niet het laatste woord zijn. Zij moeten voort, de uitgaven voor armenzorg en werkloosheid dringen haar verder op den weg der belastingheffing. Eenmaal de grens van toelaatbare besnoeiing op overige uitgaven, voor zoover niet wettelijk of contractueel daaraan gebonden, bereikt hebbende en beperkt in de opcentenheffing op de fondsbelasting, moeten zij de weinige andere inkomstenbronnen, tot nog toe slechts theoretisch gedachte mogelijkheden, uitputten.

De opcenten op de personeele belasting geven hiervan een scherp sprekend voorbeeld. Wij denken hierbij niet alleen aan de vele gemeenten die op deze belasting reeds 200 opcenten heffen, maar ook aan verschillende gemeenten die op bepaalde aanslagen een aantal opcenten heffen dat de 200 verre overschrijdt en in enkele gevallen van bepaalde grondslagen bedragen heffen die overeenkomen met een heffing van meer dan 300 opcenten op de normale hoofdsom. En waar ook hier de grenzen van het mogelijke zijn bereikt, daar dreigt de val naar de noodlijdendheid, den officieelen toestand van te zijn aangewezen op „Rijksonderstand”.

Een uitzonderingstoestand? Blijkens mededeelingen, door de vorige Regeering aan de Tweede Kamer gedaan bij de behandeling der Rijksbegroting voor 1933, ontvingen toen 9 gemeenten onderstand als noodlijdende gemeente.

Uit de dezer dagen verschenen mededeeling

van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken blijkt, dat toen reeds het aantal zich om de honderd bewoog, terwijl bekend is en trouwens ook wel haast niet anders is te verwachten, dat nog steeds nieuwe aanvragen binnenkomen.

Dit aantal, rijksonderstand behoevende gemeenten, wordt deels gevormd door dezulke die, als gevolg van hare economische structuur, ook terstond na de herziening van de wet op de financiële verhouding aan de grens der noodlijdendheid waren (men kan hier spreken van chronisch noodlijdende gemeenten) anderdeels door die aan de crisis zijn te gronde gegaan (crisis noodlijdende gemeenten).

Nu is een voortschrijden naar een toestand van doodlijdendheid van een zoo groot aantal gemeenten uit velerlei oogpunt hoogst bedenkelijk.

Het beginsel van decentralisatie, waarop het bestuur van den staat en zijn onderdeelen is gebouwd, wordt ernstig ontwricht, indien voor zoo talrijke gemeenten het behartigen van de gemeentelijke, de eigen zaak, op de belangrijkste punten onmogelijk wordt.

Ontwricht omdat, zonder dit wettelijk geregelde beginsel van decentralisatie prijs te geven *feitelijk* vele gemeenten centraal, in casu los van algemeen geldende regelen, worden bestuurd. Zoo ontwikkelt zich een praktijk, die in haar gevolgen niet anders dan noodlottig kan zijn. Want al blijft de plaatselijke autonomie in beginsel onaangetast, de bezwaren van de incidenteele wijze waarop thans de bemoeiing van het centrale gezag plaats heeft, zijn niet minder ernstig. De departementen, welker organisatie onder het vigeerende wettelijke bestel van zaken niet gericht is op de taak, welke hun op deze wijze wordt opgelegd, zullen niet ontkomen aan de noodzakelijkheid een steeds meer kosten vereischende outilleering in het leven te roepen, opdat de beoordeeling en inmenging in de zoo uiteenlopende plaatselijke toestanden althans nog zoo redelijk mogelijk geschiede. Maar welke zorg hieraan ook, gepaard met in omvang gestadig toenemende uitgaven, worde besteed, men zal de oogen niet mogen sluiten voor de vermoedelijk moeilijk te herstellen gebreken en hoogst ernstige bezwaren, welke een verdere ontwikkeling van zaken langs den thans gevolgden weg in het leven roept.

Wij hebben gemeend op dit gevaar nog eens nadrukkelijk te moeten wijzen. En wij richten ons tot Uwe Excellenties met passenden eerbied en klem wel ten spoedigste de maatregelen te willen beramen om aan de geschetste financiële moeilijkheden door een algemeene regeling van rijksbijdragen in de gemeentelijke kosten van armenzorg, steunverleening en werkverschaffing tegemoet te komen.

Zulke maatregelen zouden reeds dit niet te onderschatten voordeel hebben, dat zij gemeenten aan den staat van noodlijdendheid zouden kunnen doen ontkomen en dat aldus de verantwoordelijkheid voor het plaatselijk bestuur kan blijven, waar zij, naar ten onzent gehuldigde beginselen, behoort te zijn.

Het zou verslappend op die verantwoordelijkheid kunnen werken en derhalve niet in het algemeen belang zijn, door het achterwege laten van zulke nadere voorzieningen het verder intreden te bevorderen van een toestand waarin gemeentebesturen onder den onvermijdelijken druk der tijden, ondanks uiterste inspanning het niet in hunne macht hebben de plaatselijke financiën zelve te blijven beheerschen.

Bijlage A.

Aantal gemeenten, waarin het aantal opcenten op de gemeentefondsbelasting over 1933/1934 bedraagt:

Province :	0 opc.	1-19 opc.	20-39 opc.	40-59 opc.	60-79 opc.	80-99 opc.	100 opc.
Drenthe	1	1	1	1	4	8	21
Friesland	1	1	1	1	1	9	32
Gelderland	9	3	5	8	17	50	25
Groningen	1	1	1	1	6	20	29
Limburg	21	1	12	27	26	29	6
Noordbrabant	13	3	5	18	15	67	40
Noordholland	9	3	7	12	11	51	33
Overijssel	2	1	2	6	4	29	15
Utrecht	17	1	10	8	4	24	7
Zeeland	27	3	14	18	1	25	8
Zuid-Holland	13	4	11	19	1	74	51
Totaal	113	18	66	113	113	386	267

Bijlage B.

Aantal gemeenten, gegroepeerd naar het inwonertal, waarin het aantal opcenten op de gemeentefondsbelasting over 1933/1934 bedraagt:

	0 opc.	1-19 opc.	20-39 opc.	40-59 opc.	60-79 opc.	80-99 opc.	100 opc.	Totaal
Beneden 2.000 inw.	80	7	40	56	41	112	53	389
2.000--5.000 "	30	6	18	32	40	157	96	379
5.000--10.000 "	1	4	5	15	15	61	72	178
10.000--20.000 "	2	1	2	5	10	34	34	88
20.000--50.000 "	1	1	1	4	3	11	10	29
50.000--100.000 "	1	1	1	1	2	8	2	12
Boven 100.000 "	1	1	1	1	2	3	1	6
Totaal	113	18	66	113	113	386	267	1076

(Uit Weekblad voor Gemeente-Belangen).

BOEKBESPREKING

„de Algemeene Motorvoertuigenbelasting”

door Mr. Dr. F. J. W. H. Sandbergen

en Dr. H. J. Levelt.

Het is een verheugend feit dat ook hier te lande langzamerhand steeds meer uitgaven van belangrijke ordonnanties en verordeningen verschijnen, voorzien van een commentaar.

Bovengenoemd boekje is hier een voorbeeld van.

In een Inleiding van 52 bldz. geven de schrijvers een beknopt, doch zeer volledig en duidelijk overzicht van de geschiedenis van de tot standkoming der motorvoertuigenbelastingen en wat daaraan vooraf ging. Vooral de behandeling van een en ander in den Volksraad is zeer overzichtelijk weergegeven, hetgeen van groot gemak is voor het naslaan van de geschiedenis van eenige bepaling en het tijdroovende zoeken in de Volksraadsstukken zelve onnoodig maakt. Een ieder, die ambtelijk met deze ordonnanties te maken heeft, hebben de schrijvers hiermede ongetwijfeld aan zich verplicht.

Na de Inleiding volgen de teksten der ordonnanties, artikelsgewijs van een commentaar voorzien. De schrijvers verklaren waar noodig de bedoeling der betrokken bepalingen, vermelden hoe de redactie—door de indiening van een Nota van Wijziging op het Ontwerp door de Regeering of door de aanneming van amendementen van den Volksraad—tot stand kwam, en geven, waar mogelijk, jurisprudentie, alles in beknopten vorm, doch voor zoover dzz. kon worden nagegaan, zéér volledig.

Voor wie met de uitvoering der Java-ordonnantie te maken heeft, is het bv. nuttig te (her) lezen, hoe de op het eerste gezicht onbegrijpelijke bepaling van artikel 2, f (houdende vrijstelling van de belasting voor motorliktwagens, die niet gebruikt worden bij begrafenissen) tot stand kwam. Ook de toelichting van de uitdrukking „het gewicht van het volledig uitgeruste motorvoertuig” zou noode worden gemist.

Wat de jurisprudentie betreft konden de schrijvers uit den aard der zaak over de ordonnantie Buitengewesten uitvoeriger zijn dan over de Java-ordonnantie, omdat eerstgenoemde ordonnantie ten tijde van de samenstelling van het werkje reeds gedurende een geheel belastingjaar in werking was geweest. Bovendien vormt de jurisprudentie over eerstgenoemde ordonnantie zich gemakkelijker, aangezien de uitvoering in handen is gelegd van één autoriteit (den Hoofdinspecteur van Financiën) terwijl de uitvoering der Java-ordonnantie is opgedragen aan de Colleges van Gedeputeerden der drie Provincies, zoodat uniformiteit in de toepassing van laatstbedoelde ordonnantie slechts

verkregen kan worden door de beslissingen van den Raad van Beroep voor belastingzaken (althans voor wat aangaat de kwesties, die aan het oordeel van dit college onderworpen kunnen worden).

Desniettemin weten de schrijvers ook met betrekking tot de Java-ordonnantie reeds eenige jurisprudentie te vermelden, voornamelijk ontleend aan beslissingen over de Nederlandsche Wegenbelasting- en de Motor- en rijwielwet. Hiervan is vooral die, betrekking hebbende op de begrippen „houder” en „bestuurder” van belang.

Het boekje geeft alzoo veel, waarvan zij, die ambtelijk met de ordonnantie in aanraking komen, groot nut kunnen hebben. Dit zal zich vooral openbaren, wanneer de uitvoering t. z. t. in handen komt van andere (jongere) ambtenaren, die de tot stand koming der ordonnanties niet ambtelijk, dus om zoo te zeggen van nabij, hebben meegemaakt.

Voor den niet-ambtenaar, den belastingbetaler, die zich niet tevreden stelt met het vragen van inlichtingen aan de ambtenaren, doch uit onverdachte bron de gegevens wil putten om op de hoogte te komen van zijn rechten en verplichtingen, zal het boekje een onmisbare vraagbaak zijn.

Wij veroorloven ons echter nog eenige opmerkingen.

In hun voorwoord vermelden de schrijvers, dat zij zich niet onthouden hebben van critiek. Naar dzz. meening hadden zij daarin — althans wat de Java-ordonnantie betreft — veel verder kunnen gaan.

Zij hadden bv. kunnen wijzen op een tegenstrijdigheid in de ordonnantie. Eenerzijds wordt bepaald, dat het merkteken door of namens den aangewezen gezaghebbende aan het motorvoertuig moet worden bevestigd, waarvan de bedoeling is, dat het niet op een ander motorvoertuig kan worden overgebracht (zie de opmerking op bldz. 75, dat het aanbeveling zou verdienen calqueerplaatjes te gebruiken), doch anderzijds schrijft de ordonnantie voor, dat het merkteken bij een verzoek om ontheffing moet worden ingeleverd!

Aan der schrijvers critischen zin is ook ontsnapt, dat het ongerijmd is, dat de strafbaarheid wegens het houden van een niet van een merkteken voorzien motorvoertuig wordt opgeheven gedurende den termijn van veertien dagen, waarin men een ambtshalve opgelegden aanslag mag voldoen. Volgens de ordonnantie is men strafbaar wegens bovengenoemde overtreding onmiddellijk na afloop van den aangiftetermijn, *niet* strafbaar gedurende 14 dagen na de uitreiking van een biljet van een ambtshalve opgelegden aanslag en weer *wel* strafbaar na afloop van die 14 dagen!

Ook had wel mogen zijn vermeld, dat het minder juist is, dat men aan de boete van 5% wegens niet tijdige betaling van de verschuldigde bepaling over het 2e, 3e en 4e kwartaal kan

ontkomen, door zich ambtshalve te doen aanslaan en dien aanslag binnen 14 dagen na de uitreiking van het biljet te voldoen.

N. h. v. had verder niet achterwege moge zijn gebleven een beschouwing over artikel 26. Uit de redactie daarvan volgt dat bij overbrenging van een motorvoertuig naar een andere provincie (stadsgemeente) verrekening zou moeten plaats vinden van in de oude plaats van houden reeds betaalde belasting over de op het tijdstip van overbrenging nog niet ingetreden maanden van het belastingjaar. Immers de provincies (stadsgemeenten) hebben recht op een gedeelte van de opbrengst der belasting van de binnen hun ressort gehouden motorvoertuigen. Het is echter niet de bedoeling, dat tot zoodanige verrekening wordt overgegaan van wege de daaraan verbonden omslag en kosten. De schrijvers hadden dit wel even moeten aanstippen.

Eenigszins in verband hiermede staat een vraag, die uit de overgangsbepaling van artikel 34 voortvloeit, nl. hoe de belasting berekend moet worden voor een motorvoertuig met ten hoogste 7 zitplaatsen, gehouden in openbaar gebruik, indien dit in den loop van een belastingjaar uit de eene stadsgemeente naar een andere stadsgemeente of naar een plaats in een der provincies buiten de stadsgemeenten wordt overgebracht. Volgens de overgangsbepaling van artikel 34 is de belasting voor zoodanig motorvoertuig op de verschillende plaatsen niet dezelfde. Uit het feit, dat geen verrekening tusschen provincies en/of stadsgemeenten plaats vindt, zal men wellicht moeten afleiden, dat het tarief, geldende voor de plaats, waar het motorvoertuig oorspronkelijk is aangegeven, ondanks de overbrenging voor het geheele verdere belastingjaar van kracht blijft. Of moet men aannemen, dat voor de overbrenging naar een andere plaats „verandering in het gebruik”, als bedoeld in artikel 5 lid 3 en artikel 16 plaats heeft? Deze vraag uit de praktijk wordt door de schrijvers ook niet aangeroerd.

Voorts wijzen de schrijvers er wel op, dat in artikel 18 lid 4 ten onrechte artikel 6 is vermeld, doch hierbij had er tevens op gewezen kunnen worden, dat eerstgenoemd artikellid had moeten spreken van verhooging „en boete”, aangezien in artikel 9 waarnaar artikel 18 lid 4 verwijst, het woord „verhooging” niet voorkomt.

En tenslotte zijn wij het niet eens met der schrijvers opvatting, dat men aan den aangifteplicht kan voldoen zonder tegelijk de verschuldigde belasting te betalen. Naar dzz. meening is zulks in strijd met de slotwoorden van artikel 8 lid 1, dat de belasting „terstond daarna” (d. i. na kennisgeving door den gezaghebbende van het belastingbedrag) moet worden voldaan.

Mr. L. F. ENGELKES-NIX.

Semarang, 5 Augustus 1933.

Verordeningen op Veterinair-hygienisch gebied.

I. Algemeene beschouwingen.

Verordeningen op Veterinair-hygienisch gebied worden niet alleen buiten, maar ook in de op Java ingestelde provincies nog steeds in hun geheel, waarmede ik bedoel de geheele stof omvattend, vastgesteld door gemeente of regentschapsraden.

Dit mag eenige verwondering wekken, waar Staatsblad 1912 volgens de laatste wijzigingen, (1928) in artikel 1 bepaalt, dat de zorg voor de veterinaire-hygiëne wordt overgelaten aan het provinciaal bestuur.

Hoewel vele locale ressorten op Java in dit opzicht de hulp van den provincialen dienst evenmin kunnen missen, als vele van hen buiten Java die van den gouvernementsdienst, en wel in hoofdzaak in verband met de personeelsbezetting en de daaraan verbonden finantieele consequenties, blijven zij blijmoedig deze overheidstaak vervullen. Dit bewijst wel, dat de uitvoering voor hen geen bezwaar oplevert. Zooals de zaken thans staan, levert deze tak van dienst als regel ook nog wel een batig saldo op.

Het kan dan ook niet de bedoeling van den wetgever zijn geweest, de uitvoering aan de provincie over te laten. Dan had men de vroeger bij de gewestelijke raden in beheer geweest zijnde slachthuizen niet aan de regentschapsraden moeten overdragen, zooals in de instellingsordonnantie der regentschappen bij Staatsblad in 1925 geschiedt. Vermoedelijk is bedoeld de algemeene regeling en het daaruit voortvloeiend algemeen toezicht aan de provincie op te dragen. De provincie bezit in de decentralisatiewetgeving bepalingen genoeg om zich de medewerking der kleinere gemeenschappen te verzekeren. Zoo verzekeren artikelen 74 en 88 der Stadsgemeenteordonnantie en 71 en 55 der Regentschapsordonnantie het maken van eventueele uitvoeringsverordeningen en de verdere uitvoering daarvan door gemeente en regentschap, terwijl artikel 56 der Regentschapsordonnantie en 75 der Stadsgemeenteordonnantie ervoor waken, dat het door de provincie betreden gebied niet door lagere gemeenschappen in beslag wordt genomen. Tegen het omgekeerde waakt art. 64 der provincieordonnantie, dat evenals art. 51 der locale radenordonnantie en art. 56 der regentschapsordonnantie, wil voorkomen, dat bepaalde ressorten niet treden in de regeling der huishoudelijke belangen van binnen dit ressort gelegen kleinere gemeenschappen. De moeilijkheid is nu maar te bepalen, waar de grens dezer belangen is.

Het zou te ver voeren en ook buiten het kader van ons onderwerp vallen, deze kwestie hier uit-

voerig te behandelen. Zij hoort thuis bij behandeling der locale autonomie. Het zij hier voldoende er met een paar woorden op in te gaan.

Volgens prof. Oppenheim is deze grens niet vast te stellen. Zij wordt geregeld verplaatst door de omstandigheden, welke liggen in de ontwikkelingsgang van beschaving, techniek en wetenschap. Op velerlei gebied ziet men als primaire toestand wetgevende bepalingen der kleinste gemeenschappen op zichzelf. Later gaan grootere gemeenschappen een bepaald belang algemeen regelen en wordt dit belang dus niet meer een huishoudelijk belang der kleine gemeenschap doch, althans in hoofdzaken, een huishoudelijk belang der grootere gemeenschap. Een duidelijk voorbeeld hiervan zijn de wegverkeersordonnantie en — verordening, waardoor automatisch geheele en gedeeltelijke locale verordeningen ophouden van kracht te zijn.

Bij de provincie heeft men hetzelfde ten aanzien van de Stadsgemeenten en regentschappen en bij regentschap ten aanzien der dessagemeenschappen. De bepalingen eener grootere gemeenschap gaan vóór en doen die der kleinere te niet. Ontstaan geschillen en meent b.v. een Stadsgemeente, dat de provincie te ver gaat in haar regelingen, dan kan een protest der kleinere gemeenschap bij de regeering tot gevolg hebben schorsing of vernietiging der door de grootere gemeenschap getroffen regeling. Hierdoor houdt dus de regeering in ieder geval op zichzelf bij geschillen over de grens der bevoegdheid, de uitspraak aan zich.

Bij het treffen van een algemeene uniforme regeling door de provincie, zou deze dus zoodanig moeten zijn, dat er voldoende ruimte wordt gelaten voor regelingen door de Stadsgemeenten en regentschappen.

Waar bovendien art. 30a der regentschapsordonnantie en art. 41 der Stadsgemeenteordonnantie de gelegenheid bieden voor regentschap en Stadsgemeente om van de diensten der provinciale ambtenaren gebruik te blijven maken, zijn m.i. alle voorwaarden aanwezig, om te komen tot een behoorlijke uniforme provinciale regeling.

Een uniforme regeling is op dit gebied in velerlei opzicht zeer wenschelijk. Het is zelfs te betreuren, dat een uniforme regeling voor geheel Java, ja zelfs voor geheel Indië onmogelijk is door de bepaling van artikel 1 van Staatsblad 1912 No. 432.

Volgens dit artikel wordt immers de zorg voor de Veterinaire-hygiëne in de provinciën overgelaten aan het provinciaal bestuur.

Ik zou eigenlijk moeten zeggen: onmogelijk schijnt, want in enkele opzichten bestaat deze uniforme regeling toch. Dit is n.l. het geval, waar dit gebied grenst aan dat der keuring van levensmiddelen, (Gouvernementsbesluit van 10 Mei 1920

No. 47) aan dat der algemeene regeling voor veilig verkeer (wegverkeersordonnantie en verordening Staatsblad 1933 No. 86 en 133), en ten derde ten opzichte van de bedwelmig voor de slacht (Staatsblad 1933 No. 123).

Het ontbreken van een uniforme regeling heeft tot gevolg, dat de verordeningen op dit gebied niet alleen verschillen in plaatselijke aanpassing van onderdeelen, doch op meer principieele algemeene punten belangrijke verschillen kunnen vertoonen. Bij de provinciegewijze behandeling blijft dit bezwaar bestaan, daar in de verschillende provincies en buiten deze, de beoordeeling door verschillende autoriteiten plaats heeft (gedeputeerden in de provincie en kantoor voor decentralisatie daar buiten).

Zelfs de oudste provincie, West-Java, heeft een dergelijke uniforme regeling nog niet gemaakt. Wel heeft men daar, voorzover betreft locale ressorten, die van de diensten der provinciale veeartsen gebruik maken, een toezicht georganiseerd, en zijn enkele modellen van verordeningen gegeven, doch dit draagt slechts een adviseerend karakter, terwijl het in ander opzicht fiscaal genoemd zou kunnen worden.

Uit het vorenstaande volgt, dat Stadsgemeenten en regentschappen voorloopig nog de geheele materie in hun verordeningen moeten behandelen; zij hebben daarbij dus rekening te houden met bovengenoemde ordonnantie en bovendien nog met een andere n.l. de hinderordonnantie.

Deze laatste, Staatsblad 1926 No. 226, geeft in de praktijk vaak aanleiding tot moeilijkheden; hier liggen vele voetangels en klemmen, speciaal voor wie hier geen nauwgezette studie van maakt.

De hinderordonnantie vereischt vergunning voor het oprichten van bedrijven, welke geaht worden uit oogpunt van gezondheid of veiligheid gevaar voor de omgeving te kunnen opleveren. Men dient vooral in het oog te houden, dat het hier slechts gaat om de oprichting en dat in de heele ordonnantie tot uiting komt, dat het niet de bedoeling is deze vergunning aan een bepaald persoon te binden. Van daar, dat de vergunningen volgens de hinderordonnantie verleend worden aan de verzoeker of zijn rechtverkrijgende, en dat de vergunning voor overdracht vatbaar is. Een dergelijke vergunning drukt alleen uit, dat er geen bezwaar is op de aangeduide plaats de in het verzoek bedoelde inrichting te maken uit een oogpunt van gevaar, schade of hinder aan de omwonenden.

Volgens artikel 7 der hinderordonnantie kunnen aan de vergunning voorwaarden gesteld, indien hierdoor aan bezwaren van gevaar, schade of hinder kan worden tegemoet gekomen.

Deze bezwaren betreffen gevaar, schade of hinder der omwonenden en nooit algemeene bezwaren

uit algemeen hygiënisch oogpunt aan bereiding van producten verbonden. Aan deze laatste bezwaren behoort tegemoet te worden gekomen in een warenwet (ordonnantie) en zoolang of voor zoover deze niet bestaat, in een locale verordening. Deze regelt dus alle eischen, welke aan inrichtingen of onderdeelen gesteld worden in verband met het verkrijgen van waarborgen voor een goed product.

Nu bevatten de bestaande verordeningen wel steeds eischen in dit opzicht; deze mogen niet beschouwd worden als een uitvloeisel van de hinderordonnantie, doch worden meestal gegeven als voorwaarden voor een vergunning voor een bepaald persoon om zeker bedrijf uit te oefenen.

De praktijk heeft ons hier gebracht tot een tweeledig vergunningsstelsel, voor wie een bedrijf uit wil oefenen. Behalve de vergunning volgens de hinderordonnantie, die dus niet persoonlijk is en in het algemeen belang waakt voor de veiligheid, is volgens de plaatselijke verordeningen algemeen een persoonlijke vergunning vereischt. Vermoedelijk stamt deze instelling uit den tijd, toen deze bedrijven nog niet onder eenige hinderordonnantie vielen. Het mag logisch zijn voor de uitoefening van enkele speciale vakken, als geneeskunde en artsensijbereidkunde, waarbij wettelijk geregelde vakennis vereischt wordt een persoonlijke vergunning wettelijk verplicht te stellen, voor bedrijven, als welke hier bedoeld worden, schijnt dit mij volkomen overbodig. Om melk of vleesch te mogen verkoopen of een wagen te mogen verhuren, is m.i. evenmin een persoonlijke vergunning noodig, als om kruidenierswaren te verkoopen of timmerman te zijn. Het is naar mijn meening dan ook een fout, dat ondanks de invoering der hinderordonnantie de vergunningen in de locale verordeningen niet verdwenen zijn en deze laatste niet meer benut worden om ingevolge art. 2 der hinderordonnantie uitzonderingen op den eisch van vergunning aan te geven en eischen voor diverse inrichtingen vast te stellen.

De gewoonlijk volgens locale verordeningen bij de aanvraag te voegen gegevens worden reeds in artikel 4 der hinderordonnantie geeischt, terwijl vanzelfsprekend ook de reden voor weigering, het hooger beroep enz. geregeld zijn. De locale verordeningen kunnen dus veel eenvoudiger worden en op bepaalde punten meer uniformiteit verkrijgen door meerdere toepassing der hinderordonnantie.

Het dubbele vergunningsstelsel is derhalve m.i. uit den tijd en geheel overbodig. In de praktijk heeft het bovendien nog het bezwaar, dat er een machtsmiddel in gezien wordt: er wordt dan de bepaling gemaakt, dat de vergunninggever bevoegd is bij meermalige veroordeeling door den rechter, de vergunning in te trekken. Behalve dat

de wet bij recidieven hier zelf reeds strafverzwaring mogelijk maakt, door volgens artikel 69 sub 2 der provincieordonnantie art. 78 sub 2 der Stadsgemeenteordonnantie en art. 62 sub 2 der regentschapsordonnantie verdubbeling der straf toe te staan, wordt dan een bevoegdheid verleend, die men administratieve straf zou kunnen noemen, doch die in de praktijk van weinig waarde is. Men ziet nl. vaak, dat bij intrekking der vergunning voor een bepaald persoon, deze spoedig genoeg een vervangend strooman vindt en toch zelf de teugels in handen houdt.

In Nederland kent men dit persoonlijke vergunningsstelsel niet.

Als machtsmiddel zou het daar niet geduld worden. Mr. v. Praag zegt dan ook in zijn boek „De Hinderwet” op blz. 49, nadat hij heeft opgemerkt, dat slachterijen enz. moeten voldoen aan de eischen bij algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van art. 19 van de vleeschkeuringswet: „Zooals ook in de Gemeentestem No. 3694 wordt opgemerkt, heeft niet-voldoening aan de eischen van dezen algemeenen maatregel van bestuur *slechts* tengevolge, dat het hoofd of de bestuurder dier inrichting strafbaar is ingevolge art. 38 der vleeschkeuringswet”.

Het komt mij dan ook voldoende voor, dat de locale verordening een uitsluitend administratief karakter draagt. In plaats van vergunning ware verplichte registratie te stellen en het plaatsen van kenmerken voor het perceel, waar het bedrijf wordt uitgeoefend.

Naast de bepalingen der voorwaarden ter voorkoming van hinder, gevaar of schade, welke aan de inrichting worden gesteld, kan de locale verordening eischen stellen in het algemeen belang ten aanzien der behandeling, samenstelling en toestand van het product, indien van een product sprake is of welke overigens uit een oogpunt van hygiëne, dierenbescherming enz. van belang zijn. Sanctie op de naleving dezer bepalingen moet steeds gevonden worden in de strafbepalingen, waarvoor de grenzen zijn vastgesteld in artikel 79 der Stadsgemeenteordonnantie, artikel 69 der provincieordonnantie en 62 der regentschapsordonnantie.

Alvorens nu over te gaan tot de behandeling der verschillende verordeningen in het bijzonder, nog een enkel woord over de inrichting ervan.

Het is gewenscht voor elke soort verordening een vaste volgorde en indeeling te houden. Men kan steeds een verdeeling in vier hoofd-afdeelingen maken:

- I. Algemeene bepalingen. Hierin worden de noodige begripsbepalingen gegeven en zoo noodig toepasselijkheid geregeld.
- II. Behandeling van de eigenlijke materie. Hierbij worde een logische volgorde in acht ge-

nomen. Daartoe kan men meest het best den gang van het bedrijf nagaan, dus de bepalingen maken in de volgorde, waarin het bedrijf verloopt.

III. Strafbepalingen.

IV. Overgangs-en slotbepalingen.

Dr. W. TREFFERS.

Cheribon, September 1933.

ADMINISTRATIEVE JURIS- PRUDENTIE.

62. Gedeputeerden Oost-Java. 27/7'33 No. W 15/7/18.

De regentschapsraad heeft met de aanwijzing van desa-begraafplaatsen geen bemoeienis.

De regentschapsraad van Loemadjang wees bij zijn besluiten van 25/10 en 30/12 1932 Nos. R 58 en 64/20/D onderscheidenlijk een stuk gouvernements- en eenige stukken desagrond aan als desabegraafplaats en grondde zich in beide gevallen op Stbl. 1923 No. 60 jo. Stbl. 1928 No. 190 en den B. G. S. van 14/8-'31 No. 1930 b/B gericht aan het college van gedeputeerden van den provincialen raad van Oost-Java.

Bij dezen B. G. S. werd verklaard, dat uit art. 1 letter B sub III van Stbl. 1919 No. 802 jis. Stbl. 1928 No. 191 en Stbl. 1925 No. 433 niet anders valt af te leiden, dan dat de bevoegdheid tot het *afstaan van grond* voor algemeene begraafplaatsen bij het land is gebleven, hetgeen geenszins inhoudt, dat ook de *voorziening* in de behoefte aan *algemeene* begraafplaatsen tot de taak van den resident behoort. Beide bevoegdheden staan *naast* elkaar. Daar het voorts inderdaad in de bedoeling heeft gelegen in *het algemeen* de voorziening in de behoefte aan begraafplaatsen tot den werkkring van den regentschapsraad te brengen (verwezen werd naar de M. v. T. op de instellingsordonnantie van de provincie West-Java), mag in verband daarmee worden aangenomen, dat de regentschapsraad ook vergunning kan verleen tot het oprichten van *particuliere* begraafplaatsen.

Met deze regeeringsbeslissing voor oogen concludeerde de regentschapsraad blijkbaar uit de wijzigingen en aanvullingen, in Stbl. 1864 No. 196 aangebracht bij de in de besluiten aangehaalde Staatsbladnummers, tot zijn bevoegdheid ook te voorzien in de behoefte aan begraafplaatsen van de desa's.

Aangezien evenwel een desabegraafplaats niet is een algemeene begraafplaats als bedoeld bij artikel 1 van Stbl. 1864 No. 196 jo. Stbl. 1923

No. 60, noch is een particuliere begraafplaats, oordeelde het college van gedeputeerden den regentschapsraad terzake onbevoegd; de desabegraafplaatsen vallen geheel onder de beheers- en regelingsbevoegdheid der desa's. Slechts met de grondaanvraag zou het regentschap bemoeienis kunnen hebben, als deze gepaard is gegaan met een overeenkomst onder bezwarenden titel, ingevolge art. 11 lid 1 letter b der I. G. O. Nu de desa in het eerste geval slechts afstand van grond, behoorend tot vrij landsdomein, in gemeentelijk bezitsrecht heeft gevraagd, heeft het regentschap hiermede geen bemoeienis, zoodat het desbetreffende besluit dient te worden ingetrokken.

Evenzoo het tweede, daar het hier betreft aanwijzing van stukken desagrond als desabegraafplaats, welke aanwijzing *geheel en bij uitsluiting* tot de competentie van de desa behoort.

Mr. C. M. J. HERCKENRATH.

MALEISCH-GEDEELTE.

Pemberian soembangan kepada desa oleh Kabupaten.

Sebagaimana telah diketahoei, beberapa kabupaten² di ini Negri atjap kali memoeatkan soeatoe post didalam anggarannya masing², jang bermaksoed akan memberi soembangan kepada salah satoe desa didalam wengkonnya oentoek roepa² keperluan, mitsalnya oentoek memperbaiki djalan desa, oentoek memperbaiki solokan² d.s.b.

Oleh karena itoe sering kali timboel pertanjaan, apakah pemberian soembangan ini tidak bertentangan dengan sesoeatoe oendang² oempamanja dengan R.O. Kalau kami selidiki dengan sedalam-dalamnya sesoenggoehnya pemberian subsidie tadi tidak bertentangan dengan sesoeatoe oendang², baik dengan Ordonnansi pendirian (instellingsordonnantie) biarpoe dengan Ordonnansi Kabupaten, meskipoe — demikianlah kami ta'akan menjangkal — pemberian subsidie itoe ataupun toeroet mengoeroes keadaän di desa² itoe boekan termasoek pakerdjaän ataupun tanggoengan regentschap.

Pendapatan jang sedemikian ini adalah berdasar atas ketentoean didalam Regentschaps-ordonnansi pasal 52 jang boenjinja:

„Pengatoeran dan pemerentahan roemah tangga regentschap mendjadi bagian regentschapsraad”.

dan pasal 56 ajat 2 jang boenjinja:

„Regentschapsraad tidak boleh mengadakan atoeran², jang mengenai kepentingan roemah tangga desa² jang terletak di daerah regentschap dan lain² golongan badan jang berdiri sendiri (zelfstandig). Djika regentschapsraad berlakoe de-

mikian, maka teroes berlakoelah atoeran-atoeran itoe hingga pada waktoe atoeran² itoe di berhentikan boeat samentara waktoe atau dimatikan”.

Lagi poela haroeslah diperingati adanja „Inlandsche Gemeente Ordonnantie”, didalam mana semata-mata dinjatakan, bahwa pada desa², jang djoega adalah badan autonoom, diwadjibkan boeat memelihara pakerdjaän² desa sendiri².

Inilah theorienja, tetapi bagaimana keadaän didalam praktik. Desa² itoe seomoemnja tidak mampoe boeat mengadakan pakerdjaän² desa baroe, bahkan boeat memelihara pakerdjaän² jang soedah ada poen terasa terlampau berat, sehingga desa² itoe taoen-bertaoenan tidak kliatan kemadjoeannja. Djalan jang sekarang terpiara kliatannya misih sama — demikianpoen kalau tidak lebih djelek — dengan keadaän pada dahoele kala. Kemadjoean sedikitpoen tidak kliatan.

Apakah sebabnja?

Adapoe sebab-sebabnja ta'perloe diterangkan disini semoeanja. Memang boekan maksoednja karangan ini oentoek mentjari atau mengoraikan sebab² itoe. Tjoekoeplah disini diperbentangkan, bahwa desa itoe seomoemnja ta' mempoenjai kekajaän besar dan ta'mempoenjai kekoeasaän oentoek mentjari oeang seroeпа memoengoet padjeg dari pendoeoeknja sedang inilah jang lebih penting — ta' mendapat soembangan sepeserpoen jang tetap dari Negri seperti lain² daerah autonoom jang berdiri diatasnja. Maka ta' mengherankanlah, bahwa desa² itoe senantiasa hidoep setengah hidoep sadja dan tidak bisa memperlihatkan kemadjoeannja agaknja.

Bagaimanakah keadaän didalam regentschap? Tidak boleh disangkal lagi, bahwa regentschap itoe terdiri dari beberapa desa-desa jang berada didalam wengkonnya, sehingga atjap kali timboellah perselisihan tentang so'al, apakah sesoeatoe pakerdjaän termasoek kepentingan desa ataupun termasoek kepentingan kabupaten atau doea-doeanja. Mitsalnya, apakah soeatoe djalan desa, mendjadi soeatoe djalan jang beloem diserahkan pada regentschap, jang memberi hoeboengan antara doea atau tiga desa termasoek kepentingan desa meloele ataupun djoega termasoek kepentingan regentschap, itoe lah sesoenggoehnya soeatoe pertanjaan jang soesah dapat di djawabnja. Bilamana djalan itoe haroes diperbaiki dan regentschap ta' diperkenankan melakoekan pakerdjaän itoe, tetapi regentschap berpendapatan, perbaikannya hoeboengan antara desa-desa terseboet tadi adalah termasoek djoega kepentingan regentschap, maka jang telah kedjadian di beberapa kabupaten-kabupaten, badan-badan ini menjedjikan wang sadja di anggarannya oentoek memberi soembangan pada desa-desa itoe boeat memperbaiki djalan tadi.

Bagaimanakah sikap badan jang haroes meng-

amat-amati kabupaten itoe atas perboeatan jang seroeapa itoe?

Meskipun perboeatan itoe adalah koerang dapat kesetoeoedjoeannja badan jang haroes mengamati kabupaten itoe, akan tetapi anggaran-anggaran jang memoeatkan persediaan wang soembangan tadi seoemoemnja dapat disahkan segenapnja. Soenggoehlah menjenangkan adanja!

Tetapi dzaman soedah berobah. Malaise jang dahoeloe ta' terliat sedikitpoen, sekarang soedah mengamoek sehebat²nja. Sikap jang menjenangkan tadi beloem tentoe misih bisa teroes menjenangkan. Badan jang dikoeasai mengamati pakerdjaan kabupaten ialah Madjelis Gedeputeerden terpaksalah melakoekan koeadjibannja dengan lebih keras (titen. Dj.), sehingga dikoeatirkan kemerdikaan jang sedari linjapnja pelatoeran „sluitpost” diberikan pada regentschap oentoek menjediakan wang goena keperloean-keperloean desa-desa akan terganggu ataupun koerang amat. Tentang segala kehendak atas hal ini haroeslah diberi keterangan jang sedjelas-djelasnja, soepaja Gedeputeerden bisa menimbang dengan sasoenggoeh-soenggoehnja apakah persediaan wang soembangan itoe adalah selajaknja dan tidak bertentangan dengan kepentingan oemoem.

Soepaja boeat pembatja adalah lebih terang, maka dioraikanlah disini soerat Madjelis Gedeputeerden Provincie Djawa Barat atas soal ini dengan selengkap-lengkapnja.

Dahoeloe waktue wangnja kabupaten misih terkoeroeng dalam atoeran ongkos penoetoepan (sluitpost) maka Madjelis Gedeputeerden berhaloan, bahwa soembangan Negri dalam sluitpost itoe tidak bermaksoed, oentoek memboeka djalan, soepaja daerah² lain jang merdika (oempama desa²) toeroet mendapat soembangan terseboet dari Negri.

Satelah peratoeran tadi dihapoeskan maka ada kelonggaran oentoek berboeat lain, serta sedari waktue itoe oemoemnja tidak keberatan, bilamana kabupaten memberi soembangan goena pakerdjaan desa.

Pada masa ini, jang amat berpengaruh tidak baik bagi wang kabupaten², maka Madjelis Gedeputeerden merasa perloe akan meniteni dengan sengadja, apakah memang sesoenggoehnja perloe serta dapat diloeloeskan soembangan² itoe kepada desa². Dalam waktue jang soekar ini sehingga masing² Pemerintah terpaksa mengoerangi ongkos roemah tangganya, tentoelah dewan² kabupaten terlebih oetama haroes memikirkan keperloean roemah tangga-tangganya sendiri, sebelomnja — kendaripoen bagaimana djoega — berlangkah oentoek menjoembang keperloean roemah tangganya desa². Sebagai pendapatan fikiran maka Madjelis Gedeputeerden sekarang poen tidak akan berkeberatan, bahwa kepada desa diberikan soembangan, asal —

dan inilah jang haroes diperhatikan dengan sesoenggoehnja—soembangan itoe bergoena djoega boeat oemoemnja bagi keperloean kabupaten. Adapoen besarnja djoemblah wang soembangan² sematjam itoe djoega haroes berbanding dengan djoemblah wang, jang dipergoenakan oentoek keperloean² lain, jang dioeroes sendiri oleh kabupaten, dan tidak akan terdjadi lantaran mengoeroes keperloean desa lebih dari misti, sehingga keperloean sendiri tidak dapat dioeroes.

Soepaja Madjelis Gedeputeerden bisa memberi timbangan tentang post begrooting jang memoeat soembangan kepada desa², maka dalam keterangannya post terseboet haroeslah diseboetkan dengan djelas, boeat soembangan apakah wang itoe akan dipergoenakannya. Djadi djangan hanya diseboetkan dengan pendek sadja „boeat oeroesan slokan” „boeat oeroesan perbaikan djalan” d.l.l., tetapi haroeslah diseboetkan slokan desa mana jang haroes digali atau diperbaiki dan seteroesnja, sedang haroes ternjata djoega, bahwa desa jang berhoebongan memang sesoenggoehnja haroes dan perloe mendapat soembangan itoe.

Demikianlah sikap Madjelis Gedeputeerden tadi. Dengan pendek Gedeputeerden mengharap dengan sangat soepaja hal pemberian soembangan kepada desa² itoe haroes dilakoekan dengan seperloenja sadja, sedangkan terlebih dahoeloe haroes diperhatikan keperloean roemah tangga sendiri.

Apakah seroean ini bermaksoed soenggoeh memberi peringatan sadja ataupun akan menghalanghalangi kehendak sementara kabupaten² jang akan memperhatikan kepentingan desa², itoelah nanti bakal terboekti.

Baiklah kami toenggoe dahoeloe sebelom memboeat pemandangan jang lebih djelas. Moedahmoedahanlah kekoeatiran terseboet diatas akan ta' beralasan sedikitpoen!

SLAMET.

Angkatan anggauta Regentschapsraden.

Menoeroet jang telah penoelis sering saksikan sendiri, anggauta angkatan itoe didjabat oleh pegawai negeri, oepamanja Opzichers, Goeroe² dan lain²nja; jang didjabat oleh orang particulieren kabanjakan hanya anggauta bangsa Tiong Hwa dan bangsa Europa, sedangkan saorang anggauta bangsa Europa kabiasaännja diambilkan dari Assistent Resident di kota Regentschap. Boeat orang² jang sering menjaksikan sendiri bagaimana soelitnja pakerdjaan toelisan jang didapat oleh regentschapsraden, jang soedah tentoe sahadjia boeat anggauta bangsa kita Indonesiers kabanjakan tiada menjoekoepi kapandaiannja, oepamanja hal soerat menjoerat jang terpaksa menggoenakan bahasa Wollanda jang soekar.

Penoelis dapat meramalkan hal ini, karena sabagai jang telah lazim Secretarissen regentschapsraden itoe didjabat oleh Inlandsche B.B. Ambtenaren jang hingga sekarang ini toean² pembatja mengatahoei, sama mendapat peladjaran di O. S. V. I. A. jang tentoenja maskipoen marika itoe soedah tjoekeoplal rasanja dalam pengertiannja bahasa Wollanda, akan tetapi tiada koerang djoega jang sering mendapat kasoekaran dalam soerat menjoerat dalam bahasa Wollanda; djadi Assistent Resident itoe di dalam raden terseboet sabagaimana mendjaga kasampoernaännja raden di atas, jang paling penting membenarkan hal correspondentie.

Samoea Regentschapsraden mempoenjai doe golongan anggauta, jaitoe anggauta biasa dan anggauta Gecommitteerden, sedangkan anggauta jang paling belakang ini, dapat dikatakan sabagai dagelijks bestuurnja regentschapsraden terseboet, djadi kalau oepamanja regentschapsraden itoe mempoenjai kesalahan jang besar atau ketjil, kesalahan itoe sepatoenja haroes ditoedjoekan kapada anggauta Gecommitteerden lebih dahoele, sesoedahnja laloe kapada anggauta jang biasa, jang penoelis maksoedkan dengan katrangan jang paling belakang ini, jaitoe tentang kesalahan atau kabadjikan regentschapsraden jang paling ketjil², oepamanja bagaimana djalannja pakerdjaän sahari-hari haroes dikerdjakannja, bagaimana hendaknja kalau ada salah saorang pegawai raden atau bahagiannja bila mendapat kesalahan jang ringan, bagitoe djoega dengan hal lain² jang haroes dikatahoei dan dipoatoeskan oleh raden terseboet; demikian itoe sabenarnja bila menilik kaperloeän² jang haroes dilakoekan dengan tjepat, goena memboeat beresnja pakerdjaän raden, itoe anggauta jang haroes dijadikan anggauta Gecommitteerden itoe hendaknja misti jang mempoenjai algemeene ontwikkeling, artinja pengatahoeannja dalam roepa² pakerdjaän haroes mentjoekeopi, karena jang akan dikerdjakan atau dipoatoeskan itoe tiada hanja seroepe pakerdjaän sahadja. Kalau oepamanja raden hanja mempoenjai anggauta Gecommitteerden jang pengatahoeannja koerang mentjoekeopi, tentoenja Regenten, jaitoe Voorzitters raden itoe sabagai tiada mempoenjai kawan goena bekerdja. Hal² jang dapat ditoenggoe hingga raden [dapat mengadakan vergaderingen, jang haroes didoedoeki oleh samoea anggauta, itoelah tiada mengapa, akan tetapi boeat hal² jang dengan penting haroes dengan tjepat dikerdjakan, tentoenja laloe sabagai barang jang timpang.

Anggauta Gecommitteerden kabiasaännja diambilkan dari anggauta pegawai negeri.

Maskipoen begitoe anggauta pegawai negeri jang diambilnja boeat mendjabat pakerdjaän anggauta Gecommitteerden, haroes dipilih dari jang pakerdjaännja sedikit ringan, dengan pengharapan soepaja pakerdjaännja sabagai anggauta Gecom-

mitteerden tiada akan terlantar begitoe sahadja.

Di atas soedah penoelis terangkan, bahasa lazimnja jang dipilih mendjadi anggauta Gecommitteerden itoe pegawai negeri, oleh karena jang memilihnja itoe samoea anggauta, sedangkan anggauta itoe kabanjakan terdiri dari pegawai negeri; djadi dalam hal apa djoega jang tentoenja akan mendapat soera jang banjak.

Sabagai landjoetnja katrangan penoelis hal anggauta jang angkatan, bahasa menoeroet kabiasaan jang memboeat voorstel hal angkatan itoe, jaitoe Regenten, djadi pembesar jang diwadjibkan mengangkat itoe hanja sabagai menoeroet voorstel dari Regenten sahadja. Menilik benjaknja pakerdjaannja Regenten di tanah Djawa ini barangkali hal bagitoe boekannja satoe hal jang penting, demikian itoe boleh djoega voorstel jang saperti penoelis kahendakan itoe di tanda tangani oleh salah saorang pegawainja, oepamanja Chef dari kantoornja Regenten, jang boleh djadi mengambijnja orang-orang jang divoorstel mendjabat pakerdjaan anggauta regentschapsraden itoe koerang teliti. Penoelis dapat mengaloearkan perkataan jang sabagai terseboet, oleh karena penoelis dapat menjaksikan sendiri, didalam salah satoe regentschapsraad, ada seorang pegawai negeri jang telah mendjabat pakerdjaan anggauta raad, sedangkan dia djoega mendjadi anggauta Gecommitteerde dan mendjalankan djadi lid commissie dalam beberapa gelongan pakerdjaannja raad terseboet di atas, dalam voorstel angkatan anggauta baharoe ini namanja tiada terseboet, barangkali sahadja menoeroet pendengaran dari kanan kiri pegawai negeri ini, paling berani mengaloearkan timbangan-timbangan atau voorstel-voorstel, bila dibandingkan dengan pegawai negeri lainnja jang sama doedoek sabagai anggauta dalam raad di atas. Penoelis pertjaja djoega bahasa dari banjaknja timbangan atau bitjara di dalam raden itoe tentoenja membanjakan pakerdjaan toelisan, oepamanja hal notulen dan lain-lainnja; akan tetapi oepamanja di dalam raad itoe samoea anggautanja diam sadja, paling banjak jang dapat didengar, hanja perkataan: Ja, moefakat, tentoelah oemoemnja laloe dapat gelaran ja en neenraad. Adapoen sebabnja namanja pegawai negeri, jang soedah biasa mendjabat regentschapsraad itoe tiada masoek di dalam voorstel jang baharoe soepaja jang mendjalankan pakerdjaan toelisan dalam raad itoe koerang pakerdjaannja atau boleh djoega soepaja klihatan anggautanja samoea menoeroet. Dalam voorstel jang baharoe ini kalihatan nama-nama pegawai negeri, jang beloem pernah mendjalankan djadi anggauta regentschapsraden, jang tentoenja pengatahoeannja koerang sekali kalau dibandingkan dengan jang soedah biasa itoe.

Dari hal adanja voorstel jaitoe jang sabagai

barang jang koerang dipentingkan, akan tetapi kalau orang soeka memperhatikan benar-benar tentoelah akan mengadakan raad jang koerang sampoerna mengerdjakan pakerdjaännja.

Penoelis telah mengatahoei salah satoe regentschap jang anggauta pilihan dan angkatan kabanjakan terdiri dari pegawai negeri golongan B. B. Ambtenaren; soedah tentoe sahadja kaliha-tannja raad itoe akan dapat bekerdja dengan sampoernanja; akan tetapi perasaän jang demikian itoe salah toebroek, malahan boeat orang jang soedah sering menjaksikan sendiri, bagaimana bandingannja pegawai B.B. dengan pegawai Gouvernement dari golongan lain didalam raden atau dalam permasawaratan lainnja, tentoe tiada soeka mengakoei benarnja perasaän diatas. Pegawai negeri golongan B. B. lazimnja mempoenja beberapa roepa (matjam) pakerdjaän, hingga dapat di katakan ka'abisan waktoe goena mengerdjakan pakerdjaän diloea pakerdjaännja sendiri, selanjoeitnja kentara sekali takoet kapada pembesarnja, hingga bila dimoea permasawaratan tiada beranj mengaloearkan pendapatan lainnja, jang sekiranya tiada setoedjoe dengan kahendak madjikannja. Dengan adanja raden jang bagini tentoe sahadja kabanjakan orang meskipoen bangsa apa djoega lebih senang kalau oepamanja sabagai jang telah mendjadi pembijtjaraän dalam decentralisatiecongres baharoe ini, jaitoe lebih baik memperbanjak djiwanja Gemeenteraden kalau di bandingkan dengan djiwanja Regentschapsraden.

Kabadjikannja Regeering kita hal pendiriannja regentschapsraden barangkali tiada dapat disangkal, lagi, jaitoe dengan pengharapan soepaja pendoe-doeok bangsa kita Indonesiers sedapat-dapatnja diprentah oleh bangsanja sendiri, akan tetapi lama kelamaan bila pendoe-doeok oemoemnja makin mengatahoei, bahasa pakerdjaän regentschapsraden itoe koerang mempenoehi sabagai jang dihendaki oleh Regeering terseboet lambat tentoenja marika itoe laloe makin banjak jang senang kapada raden jang ada sedikit menggoenakan tjara Westersch, oepamanja Gemeenteraden, karena pendoe-doeok oemoemnja hanya mempoenjai pengharapan baiknja peratoeran, tiada memandang bangsanja jang mendjalankan peratoeran itoe.

Penoelis mampertjajai djoega, bahasa sebagian dari regentschapsraden ditanah Djawa ini dapat djoega mempenoehi pakerdjaännja, sabagai jang mendjadi kahendak Regeering, akan tetapi banjak djoega jang roepanja masih menggoenakan model conservatiefnja. Pengiraän pendoe-doeok oemoemnja, bahasa regentschapsraden masih banjak sekali jang berconservatief, makin mendjadi sabagai pengiraän jang sjah, bila marika itoe melihat tjara-tjaranja ang-gautanja regentschapsraden satoe sama lainnja, jaitoe dilihat dari adanja anggauta jang dipilih dan jang diangkat, bagitoe djoega tjara-tjaranja

mengaloearkan timbangan-timbangan didalam raden terseboet diatas. Dibelakang kalau oepamanja pendoe-doeok oemoemnja soedah semoea senang kapada raden jang setjara Westersch, soedah tentoe sahadja tiada akan segan lagi mempersembahkan permoehoenan kapada Regeering kita, soepaja raden jang tiada berwestersch itoe di hilangkan sahadja.

Boeat orang-orang bangsa kita Indonsiers soedah moelai mengatahoei perbedaannja dan djoega soedah dapat menoendjoekan apa-apa sah-dja jang mendjadi kapentingan kita menjoekai raden jang berwestersch itoe, bagitoe demikian itoe penoelis hanja memadjoekan ramalan kaha-dapan jang berkewadajiban, soepaja mankementen jang sekarang ini beloem mendjadi barang jang tersiar, soepaja dapat diperbaiki. Barangkali sah-dja sekarang ini kabanjakan anggauta regentschapsraden beloem tjoekoep mengatahoei, bahasa pendoe-doeok oemoemnja mengendahkan soewara-soewara jang didengarnja dalam vergaderingennja regentschapsraden; soepaja toean-toean itoe dapat tjoekoep pengatahoeannja hal itoe, baiklah toean-toean memperhatikan sah-dja adanja anggauta baharoe, jang dipilihnja pada boelan Juli jang baharoe laloe ini, disitoe soedah makin banjak djiwanja orang-orang particulieren jang dapat soewara lebih banjak.

Perhatian itoe hingga dapat dibedakan dengan garis² jang besar, jaitoe oemapamanja tempat² jang pendoe-doeoknja masih koerang kapandaiannja, tentoelah jang dipilih Inlandsche B. B. Ambtenaren, karena pada perasaän hatinja dialah jang paling pandai memperhatikan kaperloean² pendoe-doeok oemoemnja. Demikian itoe penoelis hanja dapat meramalkan, soepaja kapertjajaän pendoe-doeok oemoemnja itoe djangan sampai berobah, baiklah toean² jang soedah dipilihnja itoe djangan sampai hanja soeka dipilihnja sah-dja, akan tetapi djoega haroes bekerdja jang dengan giat.

Bagitoe djoega seroean penoelis kapada anggauta angkatan, kalau sekiranya toean² ini tiada dapat bergiat bekerdja, tentoenja angkatan itoe dapat dikatakan salah wessel, jaitoe jang sama sekali tiada akan mentjoekoepi.

Kapada toean² jang termasoek golongan doea roepa terseboet di atas, kalau sekiranya toean² tiada dapat menjoekoepi pakerdjaän toean² dalam regentschapsraden, baiklah toean² djangan menjoekai dengan pilihan atau kaangkatan itoe, karena di sitoe sebagai toean² memboeat tjelanjat toean² poenja diri sendiri.

Sebagai koentjinja oeraian penoelis ini, penoelis hanja dapat mengaloearkan pengharapannja sekali lagi, soepaja toean² jang soedah satoe kali soeka mendjabat pakerdjaän anggauta, jaitoe jang djadi-nja di sitoe karena pilihan dan angkatan, soepaja dapat bekerdja dengan sasoenggoehnja; ramalan

penoelis sama sekali tiada mengandjoeri kapada toean², soepaja toean² mengaloearkan perkataan² tiada di tampatnja atau tiada menggoenakan sopan santoen, akan tetapi diharap sahadja berreglementair.

Moedah moedahan sahadja seroean penoelis ini dapat diperhatikan oleh pehak jang soeka memperhatikan.

R. M. N.

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN.

Artikelen voor het orgaan. Het Bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op f 10.— voor de eerste bladzijde druks, f 8.— voor de volgende bladzijde druks, f 6.— voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5.—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruik gemaakt wordt, stelt het Bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

Het Bestuur der Vereeniging voor Locale Belangen is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter, H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester allen te Semarang; Ir. Th. Karsten, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühn te Bandoeng, Mr. P. A. Blaauw en Ir. E. A. Voorneman te Batavia, Mr. J. M. Wesselink te Medan, Dr. Ir. Han Tiauw Tjong en Rd. Slamet te Semarang, Mr. W. H. van Helsdingen en Mr. R. Ng. Soebroto te Soerabaia.